

**PEDAGOGIKA PSIXOLOGIYA FANLARINI O‘QITISHDA “T-SXEMA”
TEXNALOGIYASI**

Umarova Karima

**Jizzax viloyati Zarbdor tumani MMTBGA qarashli 13-maktabda amaliyotchi
psixolog**

Ta’lim –tarbiyaga bo‘lgan zamonaviy talablar hamda ularning sifatini oshirish muammosiga yangicha yondashuv, uni muntazam ravishda takomillashtirishning inavatsion uslublarini ishlab chiqish va ularni ta’lim tarbiya jarayoniga keng joriy etishlardan iborat

Bu borada bugungi kunda dunyodagi qator mamlakatlar mazkur muammo yechimini topishga harakat qilmoqdalar. Ular Yaponiyada 1984-yilda qabul qilingan “XXI-asr uchun ta’lim modeli, ta’lim va jamiyat ravnaqi, izlanishlar” Fransiyada 1985-yilda qabul qilingan “Kelajak ta’limi” Olmoniyada “2000-yilda ta’lim” AQSHda 1985-yilda qabul qilingan “Amarikaliklar uchun XXI asr ta’limi” kabi dasturlar jaxon ta’limi tizimidagi islohotarni o‘tkazishga keng yo‘l ochdi. Bu esa mazkur soxada kengroq ilmiy tadqiqot ishlarni olib borish lozimligini ta’kidlamogda.

Bu borada Respublikamizda qator tadbirlar amalga oshirilmoqda Jumladan “talim to‘g‘risidagi qonun (29.08.1997y) “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi “ (29.08.1997y) va jaxon ta’limi andozalari talablariga mos keluvchi “ Davlat t’alim standartlari” da davr bilan hamnafas, ya’ni “Intelektual asr” ning faol ishtirokchilarini tayyorlash ko‘zda tutilgan. Ayniqsa, kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta’lim muassasalarida yangi pedagogik texnologiyalarni yaratishga yo‘naltirilgan ilmiy tadqiqot ishlari salmog‘ini kengaytirishga alohida e’tibor qaratilgan.

Shu sababli ham bo‘lajak o‘qituvchilarni zamonaviy pedagogic va axborot texnologiyalaridan, o‘quv-tarbiyaviy ishlarning interaktiv usullaridan foydalana oladigan qilib hamda o‘zidan pedagogic faoliyat maxoratini va ko‘nikmalarini yanada takomillashtirish, rivojlantish ustidagi faoliyatni ilmiy asosda tashkil qila oladigan, shuningdek, ularni mustaqil ilmiy- pedagogic va kasbga doir boshqaruv faoliyatini loyiq qilib tayyorlash milliy dasturning uchinchi bosqichi vazifasini hal qilishning bir variant hamdir. Ushbu variant o‘z navbatida vazifalarni hal qilishni taqazo etadi.

Ular

-bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy talablar asosida intellektual salohiyatli qilib tarbiyalashga erishish, ya'ni ilm-fan va texnika-texnologiyalarning zamonaviy yutuqlarini amaliyotga joriy etishga yo'naltirilgan kasb tayorgarligiga ega qilish;

- bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda zamonaviy texnologiyaridan samarali foydalanilgan pedagogic texnologiyalar va interaktiv ta'lim metodlaridan foydalasnishga o'rgatish va shu kabilardir.

Yuqoridagi qayd etilgan vazifalarga talablar ilmiy dunyoqarashini yuksaltirishsiz erishib bo'lmasligi bugungi kunda hech kimga sir emas. Shu sababli talabalar ilmiy dunyoqarashini kengaytirishda pedagogic va psixologiya fanlarini o'qitishda pedagogic texnologiyalaridan foydalansak yuqori natijalarga erishamiz bu borada biz "T-sxema" texnologiyasini qo'llashni maqsad qilib oldik.

T-sxema texnologiyasi munozara vaqtida qo'shaloq javoblar (xa yo'q, tarafdor qarshi) yoki taqqoslash, zid javoblarni yozish uchun unversial grafik organayzer hisoblanadi.

Metodning maqsadi: Mazkur metod tushincha yoki mavzu bo'yicha o'rganilgan axborotlar tizimini qiyosiy tahlil etish, solishtirish, mustaqil munosabatni shakllantirishga imkoniyat yaratish maqsadida qo'llaniladi.

Bunda ta'lim oluvchi shaxsidagi

- Mustaqil va ijodiy fikrlash;
- Axborotlar tizimini taxlil etish ;
- O'z pozitsiyasida qa'tiy turish ;
- O'z o'zini nazorat qilish va baxolash ;
- Muloqotchanlik va o'zgalar fikriga xurmat ;
- Jamoada ishlash ko'nimlari rivojlanadi

Metodni amalga oshirish tartibi:

- 1.O'qituvchi talabalarni miqdor jihatdan teng guruhlarga ajratadi.
2. Talabalarni trening o'tkazishga qo'yilgan talablar va bajarilishi zarur bo'lgan topshiriq shartlari bilan tanishtiradi.
3. Tarqatmalar talabalar guruhiga beriladi va taklif etilgan sxema asosida qatnashchilar tushinchaga yoki muammoga nisbatan o'zining mustaqil fikrini bildiradi.
4. Bildirilgan fikrlar ijobiy va salbiy yo'nalishga ajratilib, kerakli ustunchalarga yoziladi

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC
INNOVATIVE RESEARCH”**

Issue 2. February 2024

5. Belgilangan vaqt (10-15daqqa) yakuniga yetgach, barcha guruhlarning fasilitatorlari yordamida prezintatsiyalar tashkil etiladi.

6. Barcha guruhlarning yakuniy xulosalari o‘qib eshittirilganidan so‘ng, trener o‘qituvchi guruhlar ishini baholaydi va qo‘shimcha to‘ldirishlarni kiritadi. Kutiladigan natija: Talabalar ma‘lum mavzu yuzasidan zaruriy bilimlarni o‘zlashtiradi, mustahkamlaydi, mavzuning mohiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘ladi va shaxsiy munosabati shakllanadi.

Bo‘lajak o‘qituvchilarga ilmiy dunyoqarashi asosida aqliy tarbiya berishni malum bir “ T-sxema” texnologiyasi asosida olib boorish rejalashtirilgan ta‘lim-tarbiya texnologiyasini amaliyotga og‘ishmay joriy etishni kafolatlaydi. Bu yerda ushbu inavatsion texnologiyarning afzalligi shundaki, bunda bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilar quyidagi imkoniyatlarga ega bo‘ladi.

Bo‘lajak o‘qituvchilar o‘quv rejasi, dasturi DTS va KTMD hamda “ta‘lim to‘g‘risida”gi qonun kabi me‘yoriy hujjatlar talabalari asosidailmiy dunyoqarashni yuksaltirishga erishadi va bular talabalar aqliy tarbiyasiga ijobiy ta‘sir etadi.

Pedagogika psixologiya fanlariga oid ilmiy dunyoqarashi va ular asosidagi aqliy tabiyaga oid tushinchalarni umumiy dastur asosida “T-sxemasi” texnologiyasini o‘rganish imkoniyatning mavjudligi bo‘lajak o‘qituvchilarning mustaqil ishlashi uchun optimal variantlarini qo‘lga kiritish imkonini beradi.

**Research Science and
Innovation House**